

TIỀM NĂNG PHÁT TRIỂN CÂY DƯỢC LIỆU Ở HUYỆN YÊN BÌNH

Yên Bình là huyện nằm ở cửa ngõ phía Đông Nam tỉnh Yên Bái, huyện có tổng diện tích đất tự nhiên là 772,13 km² chiếm 11,2% diện tích toàn tỉnh Yên Bái. Dân số 112.046 người (theo số liệu cuộc tổng điều tra dân số năm 2019). Với đặc điểm khí hậu chủ yếu là nhiệt đới gió mùa (nóng, ẩm thay đổi theo mùa). Địa hình khí hậu thuận lợi là điều kiện tốt cho các loại động vật, thực vật sinh sôi, phát triển trong đó có các loại cây dược liệu như: Khôi Nhung, Trà Hoa Vàng, Cát Sâm, Hà Thủ Ô, Ba Kích, Chè Dây, Giảo Cổ Lam, Nhân Trần... , có thể gây trồng, phát triển và cung cấp nguyên liệu của các loài cây thuốc quý và có giá trị kinh tế giúp người dân có thêm thu nhập và góp phần phát triển kinh tế của huyện.

Thực hiện Quyết định số 2166/QĐ-TTg ngày 30/11/2010 của Thủ tướng Chính phủ và Kế hoạch hành động số 111/KH-UBND ngày 21/10/2013 của UBND tỉnh Yên Bái về phát triển y, dược cổ truyền Việt Nam đến năm 2015 và tầm nhìn 2020. Quyết định 1976/QĐ-TTg ngày 30/10/2013 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt “*Quy hoạch tổng thể phát triển dược liệu đến năm 2020 và định hướng đến năm 2030*” và Kế hoạch số 206/KH-UBND ngày 08/12/2017 của UBND tỉnh Yên Bái về “*Phát triển cây dược liệu tỉnh Yên Bái đến năm 2020 và định hướng đến năm 2025*”. Huyện Yên Bình đã có nhiều chính sách phát triển dược liệu góp phần phát triển kinh tế xã hội tại địa phương. Huyện Yên Bình phối hợp chỉ đạo và triển khai nhiều chương trình như dự án “***Phát triển và bảo tồn các bài thuốc dân tộc và nguồn cây thuốc bản địa tại xã Cẩm Ân, huyện Yên Bình***” được sự tài trợ của tổ chức Cordaid Hà Lan, Trung tâm Phát triển Nông thôn bền vững (SRD) đã phối hợp với Hội Đông y tỉnh triển khai thực hiện. Dự án đã hỗ trợ trực tiếp cho 112 người dân của 4 thôn Ngòi Cát, Đèo Thao, Tân Tiến, Tân Yên xã Cẩm Ân. Dự án đã góp phần tạo thêm thu nhập từ nguồn thu trồng cây thuốc, tăng thu nhập trung bình từ 5-10% trên tổng thu nhập hộ gia đình. nâng cao kiến thức về bảo tồn và phát triển đa dạng các loại cây thuốc giúp người dân thay đổi ý thức và thói quen từ khai thác không kế hoạch các sản phẩm từ rừng, đặc biệt là nguồn cây thuốc, thành khai thác một

cách có kế hoạch và phát triển bền vững, hình thành được 4 nhóm nông dân ở bốn thôn tham gia trồng và phát triển các loại cây thuốc nam. Xây dựng được 1 vườn ươm cây thuốc nam bản địa, 4 vườn thuốc mẫu phục vụ nghiên cứu khảo nghiệm và hướng dẫn nông dân thực hành kỹ thuật trồng cây thuốc. Có 6 loại cây thuốc đã được triển khai trồng trong dự án: Hoài sơn, Ba kích, Đinh lăng, Kim tiền thảo, mạch môn, gừng. Dự án “*Bảo tồn và phát triển cây thuốc và bài thuốc truyền thống để cải thiện sinh kế và sức khỏe của người dân tộc thiểu số*” triển khai ở 12 thôn của 2 xã Cẩm Ân và bảo Ái huyện Yên Bình do tổ chức Caritas Úc tài trợ thực hiện bởi Trung tâm Phát triển Nông thôn bền vững (SRD) đã phối hợp với Hội Đông y tỉnh Yên Bái đã hỗ trợ xây dựng chuỗi giá trị của 05 loài cây thuốc nam (Mạch môn, Đinh lăng, Lá Khôi, Củ dôm, Hoàng tinh hoa trắng)

Dự án “*Phát triển sản xuất liên kết theo chuỗi giá trị gắn sản xuất với tiêu thụ sản phẩm cây dược liệu Khôi Nhung*” của Ủy ban Nhân dân huyện Yên Bình và Công ty Cổ phần Việt Mỹ. Triển khai tại xã Xuân Long và Ngọc Chấn đây là 2 xã ven hồ Thác Bà, khí hậu, thổ nhưỡng phù hợp với phát triển cây dược liệu, từ năm 2011 đến nay xã đã trồng được 15ha cây dược liệu như: Khôi nhung, trà hoa vàng, sinh địa, khổ sâm và cát sâm... (Riêng cây khôi nhung 12ha) với 12 hộ tham gia, ở 10 thôn, bản. Hiện nay xã Xuân Long có một hợp tác xã chuyên sản xuất các loại giống cây dược liệu cũng cấp cho bà con trong xã và các địa phương khác. Đặc biệt xã Xuân Long đang phát triển một loại cây dược liệu quý hiếm đó là cây Cát sâm, đây là loại cây có giá trị kinh tế cao. Theo anh Vũ Quyết Thắng, chủ nhiệm HTX nuôi trồng dược liệu Bình An, xã Xuân Long giá bán hiện tại 160.000 đồng/kg, bình quân thu được 120 triệu đến 160 triệu đồng/ha, thời gian sinh trưởng từ lúc trồng đến thu hoạch chỉ 5 đến 8 tháng, chỉ mới trồng và phát triển mà năm nay nhà anh Long đã có thu nhập hơn 40 triệu đồng từ loại cây này.

Mô hình trồng dược liệu tại huyện Yên Bình

Dự án “**Nâng cao năng lực quản trị chuỗi giá trị cây thuốc nam**” do Phái đoàn liên minh Châu Âu EU tài trợ thực hiện bởi Trung tâm Phát triển Khoa học công nghệ và Chăm sóc sức khỏe cộng đồng Yên Bái (YENBAI CDSH) đã hỗ trợ 17 hộ gia đình thuộc 2 xã Cẩm Ân và Bảo Ái trồng gần 5 ha cây cà gai leo.

Bên cạnh đó Hội Đông y huyện Yên Bình có 15 Chi hội và gần 200 hội viên tham gia sinh hoạt đây là đội ngũ nòng cốt trong việc sử dụng, phát triển và bảo tồn nguồn dược liệu của huyện.

Có thể khẳng định, nhờ phát triển cây dược liệu đã giúp bà con các dân tộc thiểu số ở huyện Yên Bình, tỉnh Yên Bái có thêm thu nhập, nâng cao đời sống. Đây còn là cơ hội để người dân vươn lên tạo sinh kế bền vững cũng như góp phần bảo tồn nguyên liệu làm thuốc và giữ gìn những bài thuốc gia truyền quý báu của dân tộc, của địa phương trong những năm vừa qua. Tuy nhiên, việc phát triển cây dược liệu ở một số xã trong huyện chưa thực sự chú trọng dẫn đến hiệu quả, năng suất, chất lượng chưa cao, chưa đạt yêu cầu.

Qua thực tế cho thấy việc phát triển cây dược liệu ở huyện Yên Bình đã mở ra một hướng đi mới trong sản xuất nông nghiệp góp phần chuyển đổi cơ cấu giống, cây trồng, đem lại thu nhập ổn định cho các hộ gia đình trên địa bàn huyện Yên Bình. Vì vậy, trong thời gian tới rất cần sự quan tâm của cấp ủy,

chính quyền các địa phương để tiếp tục phát triển các vùng trồng dược liệu quy mô lớn hơn, có sự đầu tư trên cơ sở khai thác các vùng có lợi thế về điều kiện tự nhiên, thích hợp với sinh trưởng và phát triển của cây dược liệu./.

Diệu Linh